
Økonominotat –

vedlegg til intensjonsavtalen om felles kommune Volda- Ørsta

15. MARS 2016
FORHANDLINGSUTVALG
ØRSTA OG VOLDA

Målsetjing

Volda-Ørsta kommune skal utøve ei sunn økonomiforvaltning der kommuneøkonomien er i balanse i eit langt perspektiv. Budsjett og økonomiplan skal ha eit stabilt tenestetilbod som målsetjing, slik at det ikkje blir brukt unødvendige ressursar på midlertidige omstillingar. Det er eit mål at økonomiplanen over tid skal ha eit netto driftsresultat minst på 1,75% samla inntekter (resultatgrad) for å bygge opp eigenkapital.

Inngangsverdiar

Vi har her lagt fram nokre punkt som viser inngangsverdiene til Volda og Ørsta kommunar. Vi kunne tatt med fleire punkt, men meiner at desse er dei viktigaste.

▪ Lånegjeld

i-1000 kr.	Volda	Ørsta
Lånegjeld pr. 31.12.2015	kr 779 692	kr 668 400
Startlån	kr 55 631	kr 25 340
Sjølvsfinansierende lån VAR	kr 66 802	kr 120 000
Rentekomp (oms.b. skule)	kr 81 250	kr 83 712
Lån som belaster kommunen sin økonomi	kr 576 009	kr 439 348

▪ Fond/Akkumulert overskot

i-1000 kr.	Volda	Ørsta
Disposisjonsfond	kr 31 956	kr 24 043
Bundne driftsfond	kr 23 881	kr 22 780
Ubundne investeringsfond	kr 65 214	kr 14 725
Bundne investeringsfond	kr 6 271	kr 4 544
Total fond	kr 127 323	kr 66 093

Akkumulert overskot	kr 28 474	kr 29 816
----------------------------	------------------	------------------

Rekneskapstala på Lånegjeld og Fond 2015 er p.t. ureviderte.

▪ Eigarskap

Tussa:

Ørsta kommune 1056 aksjar 34,8%

Volda kommune 484 aksjar 16,0%

Tilsaman 50,8%

Verdien på Tussa vart i årsrapporten for 2012 stipulert til rundt 2mrd. Etter dette har nettverksemdene til Tussa og Tafjord fusjonert og inntektsrammereguleringa for nettverksemdar gitt betre økonomisk utteljing. På den andre sida har reduksjonar i kraftprisane redusert verdien av årsproduksjonen vesentleg. Verkeleg økonomisk verdi er difor vanskeleg å angi konkret før eit konkret tilbod ligg føre. Med ein stipulert verdi på rundt 1,6 mrd. vil Ørsta kommune ha ein urealisert verdi på om lag 300 mill meir enn Volda.

Ørsta og Volda har i tillegg eigarskap i ei rekkje selskap. Det skal utarbeidast ein eigarstrategi i den nye kommune.

▪ Demografi

Demografien gir eit grunnlag for å vurdere andel innbyggjarar i produktiv alder og andel innbyggjarar i aldersgrupper som kan ha eit tenestebehov.

Alderssamansetjing. Framskriven utvikling for 6 ulike aldersgrupper. Framskrivinga er basert på SSB sitt mellomalternativ.

2015						
Kommune	0 - 5 år	6 - 15 år	16 - 19 år	20 - 66 år	67 - 79 år	80 år og eldre
Samla	1366	2466	1098	11497	2034	1105
Volda	584	1131	542	5314	933	473
Ørsta	782	1335	556	6183	1101	632
2040						
Kommune	0 - 5 år	6 - 15 år	16 - 19 år	20 - 66 år	67 - 79 år	80 år og eldre
Samla	1583	2843	1187	12712	2968	1938
Volda	750	1374	582	6274	1363	861
Ørsta	833	1469	605	6438	1605	1077

Framskrivingar av alderssamansetjinga viser at Volda vil ha ein sterkare auke av innbyggjarar i produktiv alder (20-66 år) enn det Ørsta har.

Oversikt over kjønnsbalanse i kvar av kommunane

Siste tala frå SSB syner at det er balanse mellom kjønna i Volda (100,4%) medan det i Ørsta er stort overskot av menn (104,5%).

Tenestebehov

Estimert framtidig tenestebehov i årsverk per 1000 innbyggjarar 20-66 år.

Kommune	2014	2020	2040
Samlet	49,8	48,9	67,8
Volda	44,8	43,4	57,5
Ørsta	54,2	53,8	77,8

Årsverkbehova i barnehage og grunnskule per 1000 innbyggjar vil i 2040 vere om lag som i dag. Begge kommunane får auka tenestebehov i pleie- og omsorgstenestene frå 2020 til 2040, men tenestebehovet aukar vesentleg meir i Ørsta.

Arbeidsmarknad - ulik grad av pendling

Data er henta frå SSB sine pendlingstal for 2014.

Ørsta/Volda har felles bu- og arbeidsmarknadsregion.

Kommune	Arbeidstakarar	Pendlarikkje	Pendlartil
Samla	9 110	8 011	
Volda	4 318	2 714	Ørsta: 798
Ørsta	4 792	3 554	Volda: 945

Med ei gjennomsnittsløn utgjer dette ein "inntektsoverføring" mellom Volda og Ørsta på omlag 60 mill. kroner pr. år. Volda har 98% arbeidsplassdekning, medan Ørsta har 88% arbeidsplassdekning.

Meir om demografi finn ein ved å gå inn i heftet "Basisinformasjon Ørsta og Volda."

Økonomien inn i ein ny felles kommune:

- Kommunaldrift

Volda-Ørsta kommune må tilpasse si drift i forhold til inntektsføresetnadene, skatt og rammetilskot frå staten. Begge kommunane er i dag "låginntekts-kommunar" og har relativt lite handlingsrom. Endringar av inntektssystemet og bortfall av delar av basistilskotet (dersom ein vel å stå åleine), vil medføre at både driftsbudsjett og økonomiplanar vil måtte reduserast.

- Etter samanslåing;

Etablering av den nye kommunen vil kunne frigjere økonomiske midlar, hovudsakleg ved samanslåing av felles administrative funksjonar. Ei samanslåing inneber derfor betydelege midlar som dei to kommunane elles vil gå glipp av, og betyr mulegheiter for å realisere gevinstar og felles prosjekt.

- Plan for investeringar

- Før samanslåing;

Kommunane sin gjeldande økonomiplan fram mot ei samanslåing;

Volda	2016	2017	2018	2019
Byggefelt og industriområde	7 000 000	9 500 000	1 000 000	8 300 000
Sjølvkost-området (vatn, avløp og feiing)	5 400 000	20 000 000	24 500 000	8 000 000
Omsorgsbustader m.m.	29 900 000	23 500 000	30 000 000	14 000 000
Andre investeringar	211 012 500	128 073 500	53 858 000	22 458 000
Sum investeringar	253 312 500	181 073 500	109 358 000	52 758 000
Ørsta	2016	2017	2018	2019
Byggefelt	3 900 000	15 200 000	15 000 000	0
Industriområde	20 750 000	0	0	0
Sjølvkost-området (vatn, avløp og feiing)	14 200 000	6 000 000	11 000 000	7 000 000
Omsorgsbustader m.m.	42 748 000	54 000 000	4 000 000	4 000 000
Andre investeringar	103 091 000	157 010 000	65 560 000	36 460 000
Sum investeringar	184 689 000	232 210 000	95 560 000	47 460 000

Kommunane sin økonomiplan er basert på **gjeldande inntektssystem og inntektsføresetnader**.

I tillegg til ovannemnde investeringsplanar er ein samde om følgjande **regionale investeringar**:

Ørsta:

- I tillegg til vedteken fleirbrukshall skal Ørsta realisere ein regional symjehall.

Volda:

- I tillegg til vedteken idrettshall realisering av eit mediehus med kultursal i Volda.

- **Harmonisering av sjølvkostområde og avgifter**

Midlar frå eigedomsskatt skal som intensjon brukast til prioriterte byggeprosjekt og vedlikehald i heile den nye kommunen.

Kommunale avgifter er berekna utifrå sjølvkostprinsippet, dvs at avgiftene dekkjer inn driftsutgifter og utjamna investeringskostnader. Ein ny felleskommune vil ha likt avgiftsnivå basert på same utrekningsmetode.

- **Eigedomsskatt**
Både Ørsta og Volda har eigedomsskatt i dag, og nivået blir harmonisert seinast frå 2020.
- **Felles eigarskap i Tussa, utbytte og konsesjonskraftinntekter.**
Den nye kommunen vil få aksjemajoritet i Tussa som gir nye mulegheiter gjennom majoritetsstyring.

Utbyttet frå Tussa frå 2014 var 5,8 mill. for Ørsta og vel 2,6 mill. for Volda.
Volda-Ørsta kommune har som mål at drifta blir uavhengig av årleg utbytte frå Tussa.

Nytt inntektssystem / statlege overføringar

- **Eingongsstønad og reformstønad**
Volda-Ørsta kommune vil få ein **eingongsstønad** på **20 mill kr** og **reformstønad** på ytterlegare **20 mill kr**. Eingongsstønaden vert utbetalt når Stortinget har godkjent samanslåinga, medan reformstønaden vert utbetalt når samanslåinga er gjennomført (dvs. 01.01.2020).
- **Inndelingstilskot**
Dagens ordning med inndelingstilskot vert vidareført for dei kommunane som slår seg saman. Volda-Ørsta kommune får difor behalde sine **to** basistilskot i 17,5 år (15+5nedtrapping). Etter 15+5 perioden vil dei få same endringar i inntektssystemet som ikkje-samanslåtte kommunar. Det gir kommunen god tid til å tilpasse seg nye rammevilkår. Eit basistilskot utgjør ei årleg overføring på **13,2 mill kr**. Periodeeffekt 13,2 mill kr * 17,5 = **231 mill kr**.

Volda-Ørsta kommune har eit effektiviseringspotensiale når dei får behalde **to** basistilskot i 17,5 år. I kva grad og korleis ein vel å ta ut dette vert eit politisk spørsmål som eit nytt kommunestyre må ta stilling til.

- **Nytt inntektssystem**
Dei kommunane som gjer vedtak om samanslåing innan ramma av kommunereforma, får behalde dagens inntektssystem i 17,5 år (15+5nedtrapping).

For dei kommunane som ikkje gjer eit slikt vedtak har Regjeringa sendt eit utkast til **nytt inntektssystem** på høyring med høyringsfrist 1.mars 2016, og evt iverksetjing frå 2017.

KS (Kommunenenes Sentralforbund) har laga ein berekningsmodell som viser følgjande effekt for Ørsta og Volda dersom endringane vert vedtekne:

Kommune	Utslag ny kostnadsnøkkel	Endra basisstilskot. Strukturkriterium 25,4 km	Samla utslag per år
Volda	-1 738 000	-6 010 000	-7 748 000
Ørsta	-961 000	-4 895 000	-5 856 000
Samla			13 604 000

Samla inntektstap i Inndelingsperioden dersom vi ikkje gjer eit vedtak om samanslåing:
13,6mill x 17,5= **238 mill**

Stortinget si handsaming av nytt inntektssystem vil ikkje vere ferdig før vedtak om samanslåinga er gjennomført. Dei endelege endringane i inntektssystemet kan difor avvike frå KS sin berekningsmodell.

▪ **Auka folketalsvekst = auka økonomisk styrke**

SSB har gjort ulike framskrivingar av folketalsveksten i Volda-Ørsta kommune.

I kva grad folketalsveksten i VØ-kommune vil vere høg, middels eller låg, vil verte påverka av mange ulike faktorar. Vi trur likevel at ei felles VØ-kommune som samlar ressursane sine med eit felles mål om å halde på / bygge eit sterkt regionsenter for Søre Sunnmøre og Nordfjord, vil gi ei sterkare folketalsutvikling enn alternativet om å stå åleine.

SSB bruker tre ulike folketalsframskrivingar; lav – middels - høg

Kommune	1972	2016	2020 middels	2040 middels	2040 høg
Samla	17 053	19 714	20 467	23 231	26 606
Volda	7 478	9 037	9 543	11 204	12 836
Ørsta	9 575	10 677	10 924	12 027	13 770

Auka folketalsvekst gir auka økonomisk styrke i form av auka inntekter til området.

VØ-kommune vil også få eit auka tenestebehov med fleire innbyggjarar, noko som vil verte kompensert med auka overføringar.

Ein auke på 1000 nye innbyggjarar (snitt alder og fordelt med 500 på kvar av kommunane) vil gi auke i dei kommunale inntektene med omlag **23 mill. kr i året.**

Volda/Ørsta 15.03.2016